

Oponentský posudek na práci Štěpánky Součkové nazvané *Outwit, Outplay, Outlast: Kulturní studie fenoménu televizní série Survivor*

Štěpánka Součková se ve své bakalářské práci zaměřila na velmi rozsáhlé téma – fenomén reality show. Rozlehlost a bezbřehost tématu autorka omezila tím, že si zvolila konkrétní případ stále vysílané série *Survivor (Kdo přežije)*. Jak napovídá již název práce, reality show chápe zejména jako prostor, ve kterém se utvářejí kulturní významy. V případě pořadu *Survivor* se jí zdá podstatné sledovat konstrukci hlavních postav zapojených do zábavní „reality“, respektive utváření obrazu vítěze, přeživšího v těžkých podmínkách; autorka vychází z toho, že *Survivor* „je soutěž, která prezentuje především atraktivní a fyzicky založené jedince schopné přežít v divočině a dravé po výhře – ideálním favoritem soutěže bývá mladý silný muž (alfa samec).“ Proto chce sledovat zejména zobrazování maskulinity v této soutěži, a to nikoli preferované maskulinity dominantní (právě oněch alfa samců), ale naopak se zaměřuje na prezentování mužů, kteří typické maskulinní znaky postrádají.

Omezením se na jeden dílčí pořad Štěpánka Součková však neomezuje tematickou šíři textu. První část práce je zejména kontextualizační. Čtenář je nejprve seznámen s historií žánru reality show, jejími ekonomicko-produkčními vztahy a její „glokální“ povahou, poté již se sledovaným pořadem *Survivor*, jeho historií, hlavními rysy a specifiky z hlediska kulturních studií. Právě v této části se otevírají mnohá, velmi nosná témata. Sledování reality show, jako žánru či formátu, který se vyznačuje hybriditou a „sebekanibalizací“ a zároveň napětím mezi globálním charakterem a lokálními specifikacemi, dovoluje reflektovat mediální pozici současných televizních či internetových pořadů, ale i sociálních sítí, počítačových her aj. Neustálá transformace „nových“ médií, recyklace a přesuny do jiných kontextů proměňují podstatu média jako takového, činí ho unikavým a neuchopitelným. Velmi funkční se pak jeví hledání rámců, které se samotnou materialitou média nepracují, ale (jak je tomu v tomto případě) médium sledují spíše jako signifikantní prvek kulturního vývoje. Obdobně nosný a uplatnitelný v mnohem širší oblasti výzkumu je pak zájem o paradoxní povahu reality současných médií, respektive sledování napětí mezi realitou a virtualitou. Obě témata stejně jako mnohá další (jako například žánrová hybridita formátu reality show, edukativní aspekty nových televizních formátů, „zábavní realita“ aj.) jsou však pouze načrtnutá a do značné míry zjednodušená. Je zřejmé, že bakalářská práce neposkytuje dostatečný prostor na rozvedení všech témat a nutí autorku zůstat v přesně vymezeném výseku (metody i tématu), přesto bych ocenila jasněji formulované závěry, větší míru syntézy či zobecnění. Druhou možností by pak bylo kontextualizační kapitole s mnoha drobnými sondami do teoretických problémů naopak omezit a soustředit se pouze na hlavní téma práce (v tomto případě konstrukci genderu, respektive maskulinity), a eliminovat tak určitou rozbíhavost textu.

V následné podkapitole představující základní rysy televizní show *Survivor* se ukazuje určitá nevyrovnanost práce. Autorka je místy až nadbytečně popisná a ne vždy užívá příliš funkční srovnání (zde myslím zejména podkapitole volební drama – velmi podnětná komparace politických voleb a voleb v reality show se

mi zdá těžko použitelné pro případ *Survivor*, kde nevolí diváci, ale pouze soutěžící).

Další dvě části se již zaměřují na hlavní téma práce – tedy reprezentaci maskulinity v reality show a formování (ne)dominantních norem zejména mužského těla, a to konkrétně na příkladech z populární reality show. Zde autorka vychází z masculinity a men's studies, konkrétněji z koncepcí mužského těla od Raewyn Connellové a Elisabeth Badinterové, které velmi dobře propojuje s teoretickým rámcem kulturních studií a ideologické kritiky. Koncepce maskulinity od Connellové a Badinterové se ukazují jako velmi funkční a v analytické části jsou pak vhodně využity na vytvoření jisté typologie „nemužných“ mužství, tak jak jsou představeny v soutěži. Chápu vstupní úvahu o tom, že tato soutěž preferuje mužná těla (a v textu je uvedeno, že mladí silní muži jsou považováni za favority, ptám se však kým?), avšak – jak autorka sama uvádí – je tento předpoklad chybný. Přehledy výsledků soutěže ukazují nejen velmi vyrovnaný poměr mezi ženskými a mužskými vítězi, ale i mezi „tvrdými“ a „měkkými“ muži. Ač si je tedy autorka vědoma, že vstupní teze nebyla seriálem potvrzena, stále s tímto stereotypním „příběhem“ pracuje a potvrzuje napětí mezi hegemonními maskulinitami (reprezentovanými heterosexuálními alfa samci) a maskulinitami „utlačovanými“ (zastoupenými slabochy, gayi a staršími muži). Samotné vykreslení jednotlivých typů maskulinit je však z kulturního a společenského hlediska velmi přínosné; v textu je na konkrétním příkladu postupně odhalován plastický obraz různorodých reprezentací maskulinity a naznačena jeho historická ukotvenost, respektive proměnlivost.

Poslední kritická poznámka se pak týká sledování české varianty reality show, pořadu *Trosečník*. Tato podkapitola je velmi stručným nahlédnutím na zobrazení nehomogenních maskulinit v české mutaci americké show. Komparace globální a lokální verze pořadu z tohoto hlediska se mi zdá velmi nosná, avšak v takto stručném shrnutí není příliš vypovídající. A stejně jako při četbě úvodních kapitol jsem se opět ptala, zda by pro text nebylo funkčnější tuto část zcela vynechat, než použít pouze pár dílčích, nepříliš doložených a lehce nahozených postřehů.

Práci shledávám podnětnou, jak pro analýzu médií, tak pro sledování kulturní konstrukce dominantní normy mužských (či ženských) těl. Jak jsem naznačila výše – hlavním problémem je pro mě určitá rozbíhavost myšlení, nevyrovnanost některých pasáží, zjednodušování dílčích tezí a nedostatečné doslovování závěrů. Na mnoha místech se autorka zastavuje před zásadními tématy, nechává je v náznaku a dále je nerozvádí. Důvodem je však jednak rozlehlost tématu a jeho aktuálnost (a tedy ztížená možnost kritické distance), jednak omezený a omezující formát a rozměr bakalářské práce. Text obsahuje některé žurnalisty, klišé či stylové neobratnosti a prospělo by mu ještě jedno čtení.

Nehledě na některé dílčí kritické připomínky, text Štěpánky Součkové rozhodně splňuje zadání absolventské práce – studentka předvedla schopnost dobré práce s teoretickými texty i s aplikacemi teoretických koncepcí na konkrétní (a nikoli lehký) materiál. Práci proto doporučuji k obhájení a navrhuji hodnocení velmi dobře.